

ESCENARIS

I. Catalunya

Tocats per un somriure

Anna Brasó

La sonrisa etíope. Autor: Pepe Rubianes.¹ Direcció: Pep Molina. Assistència a la direcció: Cristina Dilla. Coreografies: Melaku Habtegebriel. Disseny de llums i escenografia: Josep Parramon. Disseny de so: Jordi Mas. Disseny de vestuari: Antonio Belart. Actor: Pepe Rubianes. Ballarines: Helen Fikadu, Mesknesh Gebreselassie, Fitsum Kebede, Lemlem Mekonen, Samrawit Mitku. Teatre Club Capitol, a partir del 20 de desembre de 2007.

Si fos pels pantalons i la camisa foscos, ningú no diria que Rubianes no és el mateix que el dels darrers anys. Però després dels dos darrers espectacles, *Rubianes: 15 años* i *Rubianes, solamente*, el seu nom es despenja del títol i cedeix protagonisme a qui considera un gran poble, Etiòpia, per la capacitat de somriure dels seus habitants malgrat el patiment acumulat al llarg de la seva història. Ja des del títol ret homenatge a allò que l'humorista tant admira d'ells, el somriure. I és que, al llibre *Me'n vaig*, hi va escriure: «Estic realment fascinat amb la gent que he trobat a Etiòpia. Els mires i els veus el posat noble, caminen drets, amb dignitat. Però el més sorprenent, el que a mi em té enamorat, és el somriure etiop. És el reflex de l'ànima d'un país tremendament bonic; tant, que la seva bellesa es reflecteix en l'expressió de les persones».

L'actor, nascut a Villagarcía de Arousa (Pontevedra) i format teatralment a Catalunya, apareix acompanyat a l'escenari, després de vint-i-vuit anys d'actuar en solitari. Rubianes comparteix taules amb cinc ballarines originàries, cadascuna d'elles, d'una regió diferent d'Etiòpia. Helen Fikadu, Mesknesh Gebreselassie, Fitsum Kebede, Lemlem Mekonen i Samrawit Mitku són les encarregades d'executar, entre monòleg i monòleg de l'artista galaicocatalà, diferents tipus de danses tradicionals etiòpiques, coreografiades per Melaku Habtegebriel, del Teatre Nacional d'Addis Abeba.

Cadascun dels balls és curiosament ballat, amb moviments de tors precisos i acompanyats per uns petits i delicats bots de nuca que fan que tot plegat sigui encara més sorpre-

nent i bell. Contrasta amb tot això la figura de Pepe Rubianes, que es mou per l'escenari, almenys aparentment, sense un camí prefixat; fa, d'aquesta manera, el paper de l'actor desbordat per la «multitud» que hi ha a dalt de l'escenari. Així, més que compartir, l'actor i les ballarines estan junts a l'escenari, fins al punt que els balls, encara que meravellosos, semblen un altre espectacle que divideix el discurs principal en diverses parts; com en aquells muntatges teatrals amb música en què enmig d'una trama argumental, talment com bolets, sonen algunes cançons que tampoc és que tinguin gaire a veure amb el que fins llavors s'havia presentat. Tan sols en moments comptats l'actor interactua amb les ballarines; proporciona, això sí, un gag ben divertit, com ara la traducció «espontània» que fa Pepe Rubianes del discurs de presentació que

fa cadascuna de les etiops. Clar que també les paraules d'aquestes giren entorn d'un eix temàtic central: Rubianes. I així, el monologuista continua fent el que segurament més li plau fer: broma descarada d'ell mateix, dient entre altres coses que no paga cap sou, que ha tingut un fill amb una de les ballarines, que ha separat la més jove d'elles de la seva família... Val a dir, però, que alguns altres dels gags sonen més aviat repetitius, fins al punt que, qui sap si per gastats, no aconsegueixen l'efectivitat d'altres temps. Malgrat tot, la manera de fer de l'interpret aconsegueix arrancar rialles també en aquests moments.

Rubianes és capaç d'apropar el públic als paisatges selvàtics del país que esdevé el marc de les anècdotes més inesperades, les exageracions més descabellades i els sons més sorprenents. I és que en aquest aspecte, l'actor

■ *La sonrisa etiòpe*, de Pepe Rubianes. Direcció: Pep Molina.
(La Fotogràfica)

galaicocatalà continua tan entregat com sempre a un públic que es deleix per escoltar-lo, per riure amb ell, mentre explica la seva experiència com a ballador d'una dansa massai; per rugir, amb ell, com un lleó; riure com una hiena; queixalar com un cocodril; i bramar com l'elefant, sempre que ho demani. I és que l'actor retorna més proper, fa del públic part de l'espectacle, el converteix en un espectador més participatiu que mai, i el busca per sentir-s'hi ben a prop i explicar-li com ell, l'estranger «de torn», es va anar sorprenent amb el que trobava, a cada passa, en aquest «nou món» que evoca. Sens dubte, Rubianes estima el que troba, i aquest amor es desprèn també de les seves paraules.

D'altra banda, però, el genial bufó no burxa tant en temes d'actualitat com seria de desitjar. Tant de bo aquesta reducció de la densitat de la crítica sociopolítica actual sigui tan sols un respir, un voler airejar la mala maror viscuda arran de la polseguera aixecada per «la dreta rancia» entorn de les declaracions fetes, en el seu moment, al programa El Club, presentat per Albert Om!

La il·luminació de l'espectacle és, en parts en què es duen a terme els balls, del tot viva i de colors, fet que contrasta notablement amb la llum blanca que il·lumina, com és tradicional, Rubianes al llarg dels seus monòlegs. Heus aquí, doncs, un nou indici de les dues textures diferents que ofereix el muntatge.

Sigui com sigui, *La sonrisa etíope* representa el retorn de l'actor al teatre català després de la posada en escena de *Lorca eran todos*, de la qual és creador i director. I Rubianes torna com aquelles persones que retrobem al cap del temps: iguals però diferents, perquè, sense deixar de ser ells mateixos, s'han enriquit amb els paisatges que han recorregut, carregats de vivències que ens volen explicar i, qui ho sap, potser, també, tocats per un somriure. I amb un somriure surt el públic, satisfet, sense arribar, com en anteriors ocasions, a la catarsi: potser José Rubianes Alegret ha estat víctima de l'èxit desbordant del seu propi personatge; potser, malgrat que el títol de l'obra ha canviat, esperàvem trobar el mateix Rubianes de sempre... Però si viure és un canvi constant, l'artista també ha de canviar.

NOTA

1. L'actor Pepe Rubianes va deixar temporalment els escenaris, el 18 d'abril de 2008, per sotmetre's a un tractament contra el càncer de pulmó que li van diagnosticar. ASSAIG DE TEATRE espera una ràpida recuperació i la tornada de Pepe Rubianes aviat al Club Capítol.
